

KOLOKVIJ O ZGODNJEM SREDNJEM VEKU

COLLOQUY OF THE EARLY MIDDLE AGE

Ni naključje, da je ta razgovor o Zgodnjem srednjem veku drugi v zadnjih petih letih, na katerem želimo osvetliti naše najstarejše izročilo. Arheološko obdobje med kasno antiko in 10. stoletjem je še vse preslabo dokazljivo z izkopaninami in za nekatere faze še brez materialnih pričevanj ter tako zavito v temo. Tudi razlage posameznih že znanih pojavov z novih vidikov vnašajo v samo proučevanje dinamiko, ki jo je možno reševati le v izmenjavi mnenj na razgovorih v širšem krogu zainteresiranih strokovnjakov. Seveda pa lahko spoznanja drugih panog bistveno vplivajo na poglede zgodovinske vsebine. Tak primer je sedaj z novimi razlagami naših najstarejših jezikovnih spomenikov, kjer terjajo skoraj neverjetne interpretacije bolj kompleksno obravnavo. Da bi zadostili tem zahtevam in skupaj sledili novim dosežkom, smo zaprosili za izoblikovanje smernic dejavnosti tega kolokvija in naše prihodnje dejavnosti širšo komisijo. Zdi se mi prav, da seznanim ta najširši strokovni auditorij z okvirnimi izhodišči komisije in da se ponovno zahvalim članom:

prof. Milku Kosu, predstavniku SAZU, prof. B. Grafenauerju, predstavniku Univerze in Zgodovinskega društva, dr. M. Makaroviču, predstavniku Etnografskega društva, dr. I. Curkovi, predstavnici Zavoda za spomeniško varstvo SRS, dr. V. Šribarju, predstavniku Narodnega muzeja, in kolegi A. Valiču iz Gorenjskega muzeja, organizatorju in domaćinu tega kolokvija.

Komisija je utemeljeno nasvetovala, naj bi poglobljeno in poudarjeno proučevanje naših neposrednih narodnih izročil zajelo daljše, dobro desetletje trajajoče obdobje. V tem časovnem razponu bi mogli — ob podpori tem prizadevanjem — uresničiti tudi širše zastavljen načrt strokovnih služb in društev. Ta zajema izkopavanje potencialnih najdišč, razstave ter pripravo še dveh kolokvijev in objavo gradiva.

Ob pregledu opravljenih nalog in ob številnih prijavah referentov moram z zadovoljstvom ugotoviti, da nam je najbolj uspela poglavitna, se pravi, angažiranost velikega števila strokovnjakov, ki bodo tu prikazali sadove svojih proučevanj in bistveno prispevali k boljšemu poznavanju doslej temačnega zgodovinskega obdobja. Nič manj pa nismo ponosni na dosežke arheoloških izkopavanj in sondaž v minulem dvoletnem obdobju. To zbirno nalogo je vodil Zavod za spomeniško varstvo SRS in dobil zanjo 2,3 milijona S din od Sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti. O uspehih so poročali časopisi, podrobneje bodo o tem govorili tu referenti, nam pa ostane le, da naštejemo nekatere izmed novih najdišč: Sv. Nedelja nad Izolo, Batuje v Vipavski dolini, Dravlje pri Ljubljani, Šmartno pri Cerkljah, Pivka pri Naklem in Svete gore na Bizeljskem.

Mnogo slabše pa smo izpeljali razstavno dejavnost. Velik prikaz Zgodnjega srednjega veka v Sloveniji bo priredil Narodni muzej šele prihodnje leto spričo drugih obvez. Pokrajinski muzej v Celju bo jeseni odprl preurejeno arheološko zbirko z razstavo Celjski prostor med antiko in zgodnjim srednjim vekom.

Kar zadeva objavo gradiva, smo uspeli tiskati prejšnji kolokvij o Zgodnjem srednjem veku (1965) v Arheološkem vestniku in uvrstiti v mednarodno edicijo *Inventaria archaeologica* izbrane grobne enote iz Rifnika. Ni pa nam uspelo tiskati ali pripraviti katalogov z gradivom najbolj pomembnih najdišč. Ker je to osnova za nadaljnje znanstveno proučevanje in sintetično vrednotenje naše najstarejše dediščine, mislimo, da bi morali storiti na tem področju več.

Glede prihodnjih kolokvijev o zgodnjem srednjem veku se bo društvo trudilo še vnapij. Kot prvobitno nalogo na tem področju pa smatramo objavo predavanj tega kolokvija, ki bodo osnova za bolj poglobljeno razpravo. Pri tem pa se bo moralo Slovensko arheološko društvo še naprej truditi, da bi reševali ta vprašanja skupaj z drugimi slovenskimi društvi in kolegi iz Hrvaške, Madžarske, Avstrije in Italije. Tako se namreč neposredno soočamo z razvojem te panoge v sosednjih območjih in hkrati spodbujamo naše arheologe k bolj konkurenčni dejavnosti.

Društvo bo zato še naprej razvijalo dobre odnose s sosednjimi društvi in arheologi. Delno bo k temu verjetno pripomoglo tudi to, da imamo dobre odnose in stike s Hrvatskim arheološkim društvom, z *Deputazione di storia patria per il Friuli* in kolegi v muzejih v Celovcu, Beljaku in Gradcu ter na Madžarskem. Tako je zajeto v veliki meri območje, ki so ga naseljevali v davni naši predniki.

Uspeh kolokvija pa lahko merimo tudi po udeležbi, saj ga je z zanimanjem spremljalo veliko profesorjev zgodovine, predvsem z Gorenjske, študentje arheologije, zgodovine in etnografije. Njihova želja je tudi bila, da se vse gradivo objavi na enem mestu, da bi jim lahko pomagalo pri pouku, podobno kot separatne objave prejšnjih kolokvijev o paleolitiku, Keltih in antiki. Tako je ta društvena manifestacija tudi dragocen prispevek za učitelje, hkrati pa je objavljeno gradivo prvovrsten pedagoški pripomoček.

Peter Petru
predsednik SAD